

Hun taler, når hun vil

Thyra Frank, som leder plejehjemmet "Lotte" på Frederiksberg, blev den første modtager af Sygeplejerskens nye ytringsfrihedspris. Hun taler konsekvent plejhjemsbeboernes sag, også selvom det ikke altid er lige populært hos kollegerne.

Det svirrede med anekdoter, da plejhjemsforstander Thyra Frank fik tildelt Sygeplejerskens nye ytringsfrihedspris, "Kirsten Stallknecht Prisen," torsdag i sidste uge. For eksempel om dengang hun holdt sommerfest med levende jazzorkester for sine 22 beboere på "Lotte" på Frederiksberg, og politiet måtte rykke ud tre gange i løbet af festen, fordi naboerne klagede over støjen.

At ældre mennesker også kan feste, og at nogen gør noget særligt ud af arrangementet, er et godt billede på Thyra Franks indstilling og indsats i sit daglige arbejde.

De ældre skal have et værdigt, aktivt og kærligt liv på plejhjemmene, og hver gang Thyra Frank oplever det modsatte, udnytter hun sin grundlovssikrede ret til at råbe op og bruge mediernes til at få sit budskab igennem.

Netop derfor var valget ikke svært, da pris-komiteen skulle uddele ytringsfrihedsprisen for allerførste gang. Prisen blev stiftet i januar, da tidsskriftet havde 100-års jubilæum, og den vil fremover blive uddelt hvert andet år til en sygeplejerske, der tør bruge sin grundlovssikrede ytringsfrihed til offentligt at debattere sundhedspolitiske eller sygeplejefaglige problemer i sundhedsvæsenet.

Ansvarshavende redaktionssekretær Hannah Maimin Weil, administrerende direktør Merete Thorsén, sygeplejefaglig medarbejder Jette Bagh og næstformand Aase Langvad sammen med pris-modtageren, Thyra Frank.

Denne første gang indløb der 12 indstillinger til prisen, og Thyra Franks navn stod nævnt i to af dem.

Kollegial modstand

Det var Kirsten Stallknecht, den tidligere formand for Dansk Sygeplejeråd, som overrakte blomster, kunsthåndværk, prisen på 10.000 kr. og hædrende ord til pristageren: "Thyra Frank, det var ikke vanskeligt at få øje på dig blandt den række indstillinger, der forelå. At stille op og benytte ytringsfriheden er ikke fremmed for dig. I det billede af plejhjemsliv, der fremstilles i offentligheden, har ord som omsorgssvigt, dødens forgård og kaffedrikning – vel at mærke personalets – været reglen snarere end undtagelsen. Det er ikke så mange, der taler plejhjemsbeboernes sag. Det er en gruppe mennesker, der er nemme at forbi-gå, dels fordi de ikke har kræfter til at ytre sig, og fordi deres betydning i et samfund, der satser på effektivitet og produktivitet, er minimal. Du har mærket kollegial modstand i form af kold luft fra plejhjemsansatte sygeplejersker, men det har ikke fået dig til at miste energien og engagementet. På plejhjemmet "Lotte," hvor du er leder, føres holdninger ud i livet," sagde Kirsten Stallknecht bl.a. til Thyra Frank.

Kammeratlige samtaler

Men hvorfor overhovedet en ytringsfrihedspris? "Det er ikke et særligt mundret ord, men alligevel er det nemmere at sige det end at bruge det i praksis," sagde sygeplejefaglig rådgiver Jette Bagh, da hun fortalte om baggrunden for prisen.

Plejehjemsleder Thyra Frank fik overrakt Sygeplejerskens nyindstiftede ytringsfrihedspris af Dansk Sygeplejeråds tidligere formand, Kirsten Stallknecht, som også har lagt navn til prisen.

På tidsskriftets redaktion oplever man ofte, at når sygeplejersker ser deres udtalelser på tryk, trækker de dem tilbage af frygt for kollegers og ledelsens reaktioner. Kammeratlige samtaler kan være konsekvensen af at åbne munden med kritik, og ordet "fyring" hænger truende over de modige.

Dansk Sygeplejeråd har også flere gange været involveret i sager, hvor sygeplejersker har været til disse kammeratlige samtaler. "Og de gange, vi har været inde i sådanne sager, må man sige, at sygeplejerskerne efterfølgende har fået medhold i, at de har deres grundlovssikrede ret til at ytre sig offentligt.

Dansk Sygeplejeråd har gentagne gange opfordret sygeplejersker til at deltage i den sundhedspolitiske debat, men der er nu langt mellem de kritiske røster – både i vores fagtidsskrift og i den øvrige presse," sagde rådets 2.-næstformand Aase Langvad i sin tale.

Hun nævnte overbelægning på gangene, konsekvenser af besparelser, mangler i patientplejen og underernæring af patienter som oplagte emner, sygeplejersker bør gøre opmærksom på – også selvom de bliver uglesete på arbejdspladsen.

Jette Bagh supplerede i samme forbindelse: "Vi opfordrer med prisen sygeplejerskerne til at stå frem, hvis de har noget at sige, og lederne til at modtage det på en sober måde." Prismodtageren, som både er sygeplejerske og leder, var ganske symptomatisk i medierne allerede fra morgenstunden på prisoverrækkelsesdagen – men i et andet ærinde.

I Københavns Radios morgenudsendelse blev der sendt direkte fra plejhjemmet "Lotte," hvor Thyra Frank fortalte om sit syn på ældre og bleer – om hvordan man uden problemer kunne hjælpe langt de fleste ældre på toilettet i stedet for automatisk at give dem bleer på. To dage forinden var hun blevet begavet med en anden pris, Ældre Sagens Ældrepris, som går til en person, der har gjort et stort stykke arbejde for de svageste ældre. At blive tildelt en pris fra kollegerne var dog en særlig gave for den storsmilende Thyra Frank.

"Jeg er både stolt og glad og ualmindelig taknemmelig for at beskæftige mig med det, jeg brænder mest for – og så få denne påskønnelse fra min egen faggruppe. Jeg skal gøre alt for at leve op til det," sagde hun. ■

Priskomiteens begrundelse

Kirsten Stallknecht Prisen 2001 tildeles sygeplejerske, forstander Thyra Frank for vedvarende, kompetent og energisk at have brugt ytringsfriheden til at markere sig i den offentlige debat.

Hun kæmper for gamle, svage plejhjemsbeboeres ret til livskvalitet og indhold i tilværelsen. Gennem talrige foredrag og interview har hun udbredt budskabet om det gode liv på plejhjem til inspiration for en større gruppe. Holdningen til, hvordan livet skal leves, når man er afhængig af andres hjælp, praktiseres på plejhjemmet "Lotte" som et eksempel til efterlevelse for andre sygeplejersker.
København d. 31. maj

På bedømmelseskomitéens vegne Bedømmelseskomitéen består af formand for ICN Kirsten Stallknecht, advokat Steen Bech, journalist Jette Hvidtfeldt, sygeplejerske Betina Eskesen, sygeplejefaglig medarbejder Jette Bagh.